

Les pràctiques 1 i 2 s'han de presentar en el document P1-2, en paper i en format pdf, doc o odt dins d' "Activitats" a l'espai virtual per tal de fer el control d'originalitat en la data que us dirà el professor. El pdf ha de portar per nom, per exemple, P1-2 i tot seguit els primers cognoms dels membres del grup (de 2 a 4 persones). El primer signant és l'únic que ha de penjar les pràctiques a "Activitats". Al final del document hi ha un apartat titulat *Annex* per si es vol aportar algun text, document,... que només s'inclourà en la còpia en paper perquè no afecti el control d'originalitat.

Utilitzeu les informacions d'aquestes pràctiques per preparar els exàmens.

Pràctica 1

Història econòmica, història i ciència social.

1. Les escoles historiogràfiques.

- 1a. Explica breument qui són Edward Anthony Wrigley i Robert Fogel. Situa'ls en l'escola historiogràfica corresponent. Tingués present que hi ha més escoles que les esmentades en la pregunta 1d.
- 1b. En unes deu línies per cadascú, sintetitza les idees principals dels seus textos.
- 1c. Fes un comentari conjunt als dos textos, intentant destacar les idees que són similars o complementàries.
- 1d. La funció social de la història segons l'escola dels "Annales", l'escola marxista i la Nova Història Econòmica. Similituds i diferències.
- 1e. Bibliografia i fonts emprades.

Text 1. WRIGLEY, E.A. (1993)

Cambio, continuidad y azar, pp. 45-46. Crítica, Barcelona.

CONCLUSIÓN

No obstante, estos cambios fueron secundarios. La característica principal de la economía basada en la energía de origen mineral fue su capacidad de liberar a la producción de la dependencia de la productividad de la tierra; o quizá, se debería formular de forma ligeramente diferente. Bajo este sistema económico, se redujo mucho la dependencia respecto de las materias primas orgánicas en

algunas ramas de la industria que existían desde hacía mucho tiempo, y se crearon importantes sectores de la industria nuevos en los que se consumían muy pocas o ninguna materia orgánica. Puesto que, a la vez, la aparición del nuevo sistema permitió la aplicación de la energía calorífica y mecánica a procesos productivos en una escala que no tenía paralelo anterior, las viejas constricciones sobre la escala de la producción se hundieron, los costes de producción descendieron de forma continua en todo un amplio círculo de industrias, y tanto la producción como la productividad pudieron subir sin chocar con el techo que existía en el anterior sistema. Por primera vez en la historia de la humanidad, el ingreso real por cabeza, esta medida fundamental del avance económico, aunque tosca hasta la exasperación, pudo aumentar sustancial y progresivamente en todas las clases de la sociedad. La producción pudo superar a la población; la producción pudo dejar atrás a la reproducción. Por primera vez en la historia de la humanidad, la pobreza dejó de ser una característica necesaria de la condición humana para el grueso de la población, para convertirse en una cuestión de selección social. Existía la capacidad productiva para cubrir todas las necesidades humanas básicas, con un importante margen para el ahorro. El debate acerca de si esta capacidad se utilizaba de forma adecuada se convirtió en un tema social, económico y político urgente y subversivo.

Text 2. Robert William FOGEL (2009)
Escapar del hambre y la muerte prematura, 1700-2100: Europa, América y el Tercer Mundo, pp. 67-68. Alianza ensayo, Madrid.

La significativa reducción de la desigualdad en el siglo XX

Las cifras correspondientes al siglo XX tienen poco que ver con las registradas en los dos siglos anteriores. Todas las mediciones relacionadas con el nivel de vida: renta real, carencia de vivienda, esperanza de vida y estatura, indican que las clases bajas han ganado mucho más que la población en su conjunto aunque, en general, haya mejorado el nivel de vida de todos.

El «coeficiente de Gini», también denominado «índice de concentración» es el índice más utilizado por los economistas para medir la desigualdad en la distribución de la riqueza³⁶. El equivalente numérico de los porcentajes va desde el 0 (igualdad perfecta) hasta el 1 (desigualdad máxima). Por ejemplo, en el caso de Inglaterra, país que cuenta con el mayor número de series de distribución de la riqueza, el índice de Gini era de 0,65 a principios del siglo XVIII, había bajado a un 0,55 a principios del siglo XX y a 0,32 en 1973, momento en que se tocó fondo no sólo en Gran Bretaña sino asimismo en los EE UU y otros países ricos³⁷. Lo que indican estas cifras es que más de dos tercios de la reducción de las desigualdades en la renta entre 1700 y 1973 tuvo lugar a lo largo del siglo XX. Cuando decimos que ha habido una importante reducción de la desigualdad y un rápido incremento de la renta media real de los ingleses nos referimos a que la renta per cápita

de las clases más bajas subía a un ritmo mucho mayor que la de las clases medias o altas³⁸.

Si nos fijamos en los datos sobre esperanza de vida podemos llegar a una conclusión similar. En el caso de la cohorte nacida en torno a 1875, se aprecia un *gap* de 17 años entre la esperanza de vida media de la elite británica y la de la población en su conjunto. Hoy sigue habiendo un *gap* social entre los británicos en lo que a esperanza de vida se refiere, pero los más ricos sólo disfrutan de una ventaja de 4 años sobre el resto de la población. Por lo tanto, han desaparecido tres cuartas partes del *gap* social que afectaba a la longevidad. Lo cierto es que la esperanza de vida en el momento de nacer de las clases inferiores ha pasado de los 41 años en 1875 a los 74 de hoy, mientras que la esperanza de vida al nacer de la elite ha pasado de 58 a 78 años, un incremento que no deja de ser considerable. De hecho, a lo largo del pasado siglo, la esperanza de vida aumentó más del doble que en los últimos 200.000 años. Es este importante incremento en la esperanza de vida de las clases más bajas lo que marca la diferencia entre el siglo XX y todos los anteriores³⁹.

Los datos sobre estatura muestran asimismo que en el siglo XIX existían grandes desigualdades sociales. Tras las guerras napoleónicas un varón adulto trabajador británico típico medía unas 5 pulgadas (12,7 cm) menos que un varón adulto perteneciente a las clases altas. Hoy sigue habiendo un *gap* entre los trabajadores y las elites británicas pero sólo es de 1 pulgada (2,54 cm). En Suecia y Noruega prácticamente no existen diferencias de estatura según la clase social, pero en los EE UU sí. Los análisis estadísticos realizados en una amplia gama de países ricos y pobres de hoy muestran que existe una fuerte correlación entre la estatura y el coeficiente de Gini⁴⁰.

I continua posant exemples on es veu per a països desenvolupats la reducció de les diferències, de les desigualtats socials. No, la desaparició.

2. Les desigualtats en el món contemporani i actual.

2a. Identifica tres zones del món on les desigualtats respecte al món industrial són grans. Pots utilitzar

- l'*UNDESA World Social Report 2021* del Departament de Assumptes Econòmics i Socials (ONU).

https://www.un.org/development/desa/dspd/wp-content/uploads/sites/22/2021/05/World-Social-Report-2021_web_FINAL.pdf

- i els informes sobre desenvolupament econòmic i de l'alimentació de la FAO.

Informe sobre Desarrollo Humano 2020. La próxima frontera. El desarrollo humano y el Antropoceno

<http://hdr.undp.org/en/2020-report>

2019. *El estado de la seguridad alimentaria y la nutrición en el mundo. Protegerse frente a la desaceleración y el debilitamiento de la economía.*

<http://www.fao.org/3/ca5162es/ca5162es.pdf>

- 2b. Tria una mostra de sis països del Tercer Món (2 d'Amèrica Llatina, 2 d'Àfrica i 2 d'Àsia) i quatre del primer món (2 d'Europa i 2 d'Amèrica). Fes una taula amb cinc variables que consideris clau. Per exemple, renda per càpita, nivell sanitari, etc.

Pots emprar l'Atlas Mundial de Datos

<https://knoema.es/ATLAS>

o altres bases de dades.

- 2c. Comenta el quadre que has elaborat.
- 2d. Amb els mateixos països fes un quadre on s'inclogui els morts per càpita per la pandèmia i el grau de vacunació del moment actual. Comenta els resultats, destacant què poden significar totes les desigualtats que hem vist en aquesta pràctica.
- 2e. Bibliografia i fonts emprades.

3. Descarbonització i futur energètic.

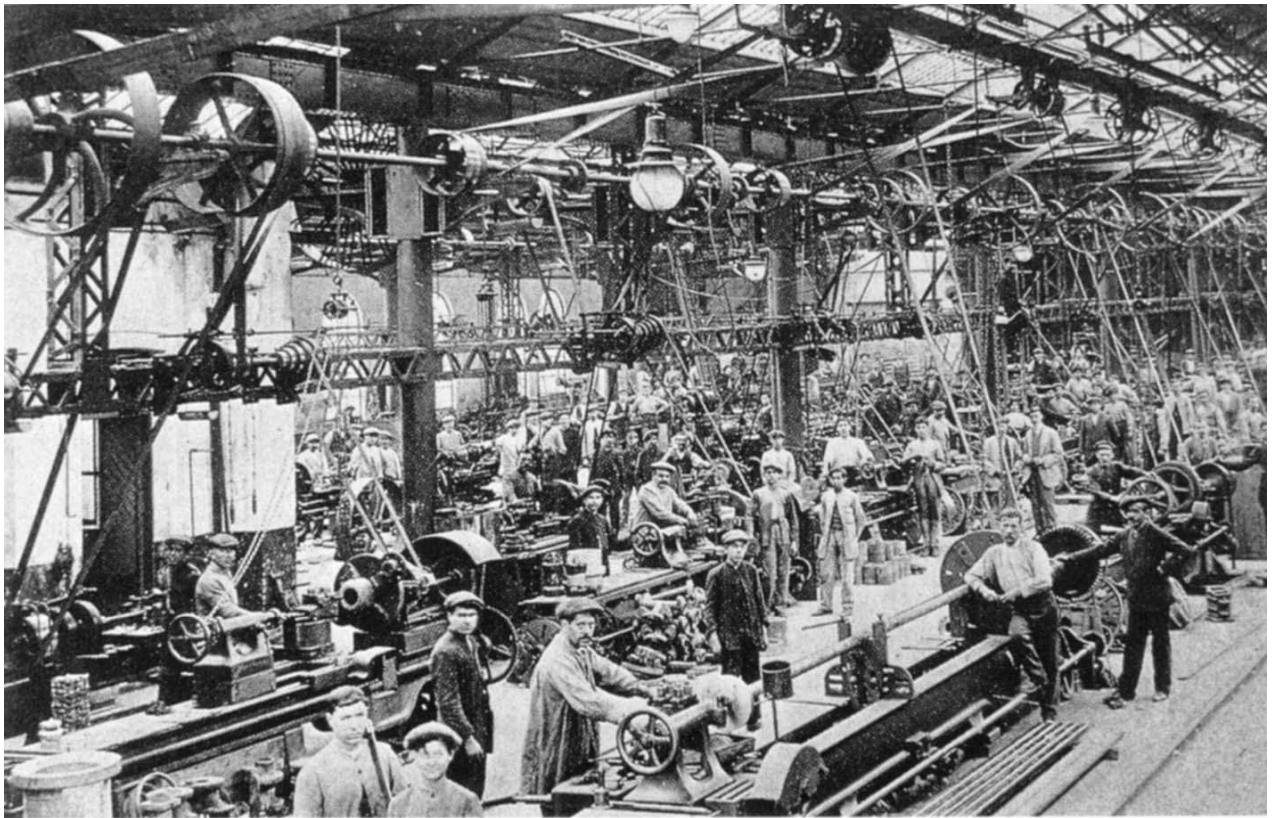
- 3a. Comenta breument els objectius del Protocol de Kyoto i de l'Acord de París.
- 3b. *Explica un dels problemes bàsics del canvi climàtic segons l'estudi Intergovernmental Panel on Climate Change (2021), Climate Change 2021. The Physical Science Basis. Summary for Policymakers.*
https://www.ipcc.ch/report/ar6/wg1/downloads/report/IPCC_AR6_WGI_SPM.pdf
- 3c. Quin és l'objectiu i la cronologia per part de la Unió Europea de cara a la descarbonització de l'economia?
- 3d. Què és l'hidrogen verd? Quines possibilitats ofereix?
- 3e. El projecte ITER i la fusió freda. Objectius i estat de la recerca.
- 3f. Bibliografia i fonts emprades.

Pràctica 2

La industrialització a Europa La industrialització als Estats Units i al Japó Materials de treball

1. Revolució industrial i innovació tecnològica.

- 1a. Defineix el concepte de macroinvent i de microinvent segons la utilització que en fa Joel Mokyr. Mira el text d'aquest autor en la casella pràctiques de l'espai virtual.
- 1b. Explica les diferències entre el procés d'obtenció d'acer de Martin-Siemens i de Gilchrist-Thomas. Quins avantatges va suposar aquest últim?
- 1c. Què aporta la primera màquina de vapor de Watt (1769) i quina és la novetat de la segona màquina de Watt (1781).
- 1d. Com s'obté el coc? Quin avantatge té aquest carbó?
- 1e. Els canals i el creixement econòmic d'Anglaterra.
- 1f. Bibliografia i fonts utilitzades.

2. La industrialització a Europa a finals del segle XIX.

- 2a. En el mapa adjunt situa les principals zones industrials, indicant les mines de carbó, els cursos d'aigua amb utilització industrial, les zones tèxtils, la indústria siderúrgica.
- 2b. Fes i comenta un mapa de les indústries del nord d'Anglaterra a finals del segle XIX. Especialment Yorkshire, Lancashire i Cheshire.

2c. Comenta els dos mapes en unes deu línies cadascun.

2d. Caracteritza l'evolució de la renda per càpita en els anys que hi ha informació. Quina relació trobes entre aquesta taula 3.2. i els anteriors quadres o altres inclosos en la documentació de les pràctiques o altres que hàgiu pogut consultar.

Table 3.2. Some Evidence on European Per Capita Income Levels Before World War I in 1970 \$ US

	1700	1800	1840	1870	1890	1910
Great Britain*	333	399	567	904	1,130	1,302
Belgium				738	932	1,110
Denmark			402	563	708	1,050
Germany				579	729	958
France			392	567	668	883
Sweden				351	469	763
Norway				441	548	706
Italy				467	466	548

* Income levels are for the United Kingdom in 1870, 1890, 1910, and England and Wales in 1700.

Source: Taken from Crafts (1983b); the countries are defined on the national boundaries as in the years listed. The British figures are based on Feinstein (1972), Deane (1968), and from 1830 back the new estimates given in Chapter 2.

Crafts N.F.R., *British Economic Growth During the Industrial Revolution*. Clarendon Press, Oxford, 1985.

2e. Bibliografia i fonts utilitzades.

3. Explica el significat d'aquests dos elements relatius a la industrialització catalana:

3a. Fes un mapa de Catalunya i indica les principals indústries i la seva tipologia per a finals del segle XIX..

- 3b. Si Catalunya no tenia cotó ni carbó mineral, com fou possible la industrialització tèxtil cotonera, com es veu en el quadre de l'apartat següent?
- 3c. Analitza els principals indicadors de la industrialització catalana, 1835-1861.

CUADRO 9.1. *Indicadores de la industrialización catalana, 1835-1861*

Año	ALGR	HUME	MEHI	METI	MHLA	CCAR	CVI
1835	2,9	27	4	—	—	—	115
1841	8,4	347	53	1	—	12	476
1850	15,3	623	77	19	—	66	—
1861	20,1	763**	99	45	90*	131*	9.960

ALGR: Importación de algodón en rama, en miles de t.

HUME: Husos mecánicos en la industria algodonera, en miles.

MEHI: Porcentaje de mecanización de la hilatura del algodón.

METI: Porcentaje de mecanización del tisaje del algodón.

MHLA: Porcentaje de mecanización de la hilatura de la lana (Sabadell y Tarrasa).

CCAR: Consumo aparente (producción más importaciones) de carbón mineral.

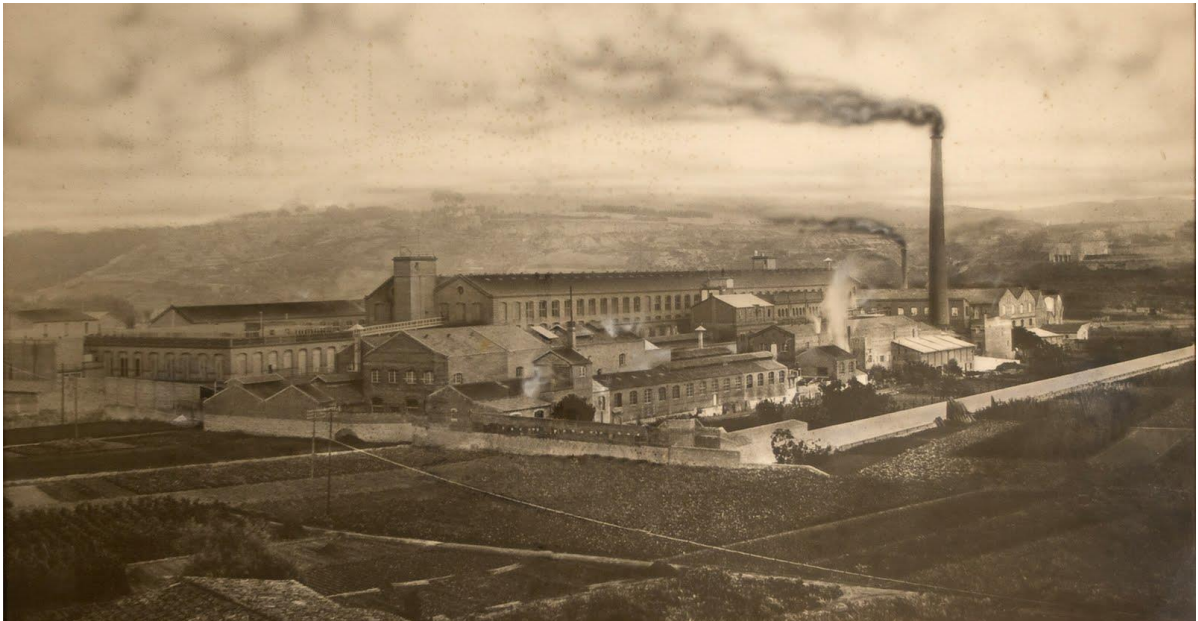
CVI: Caballos de vapor instalados.

* 1860.

** En «La estructura del sector algodonero...», p. 136, Jordi Maluquer de Motes ofrece una cifra más alta para 1857: 896 (miles).

Fuentes: ALGR, HUME, MEHI y METI, Jordi Nadal, *El fracaso...*, pp. 196 y 273-274. MHLA, CCAR y CVI (1861), Jordi Nadal y Jordi Maluquer de Motes, *Catalunya, la fàbrica d'Espanya*, pp. 45, 82 y 128. CVI (1835-1841), Laureano Figuerola, *Estadística de Barcelona en 1849*, p. 288.

- 3d. Analitza l'origen i el desenvolupament dels sindicats i cooperatives a Catalunya i Espanya.
- 3e. Bibliografia i fonts utilitzades.

Les pràctiques 3 i 4 s'han de presentar en el document P3-4, en paper i en format pdf, doc o odt dins d' "Activitats" a l'espai virtual per tal de fer el control d'originalitat en la data que us dirà el professor. El pdf ha de portar per nom, per exemple, P3-4 i tot seguit els primers cognoms dels membres del grup (de 2 a 4 persones). El primer signant és l'únic que ha de penjar les pràctiques a "Activitats". Al final del document hi ha un apartat titulat *Annex* per si es vol aportar algun text, document,... que només s'inclourà en la còpia en paper perquè no afecti el control d'originalitat.

Utilitzeu les informacions d'aquestes pràctiques per preparar els exàmens.

PRÀCTICA 3

5. La integració de l'economia internacional durant el segle XIX.
6. L'impacte econòmic de la Primera Guerra Mundial i la reconstrucció.

1. Moviments internacionals.

- 1a. Explica l'evolució de l'emigració des de Gran Bretanya i Irlanda, Itàlia i Espanya a partir de les dades següent de Vera Zamagni.

LA ECONOMÍA INTERNACIONAL							129
CUADRO 7.3. Flujos migratorios desde Europa, por décadas, 1851-1920 (en miles)							
	1851-60	1861-70	1871-80	1881-90	1891-1900	1901-11	1911-20
Imperio de los Habsburgo	31	40	46	248	440	1.111	418
Francia	27	36	66	119	51	53	32
Alemania	671	779	626	1.342	527	274	91
Italia	5	27	168	992	1.580	3.615	2.194
Portugal	45	79	131	185	266	324	402
Rusia	—	—	58	288	481	911	420
España	3	7	13	572	791	109	1.306
Gran Bretaña e Irlanda	1.313	1.572	1.849	3.259	2.149	3.150	2.587

Fuente: B. R. Mitchell, *International Historical Statistics. Europe*, Londres, Macmillan, 1992.

Vera Zamagni,
Historia Económica de la Europa Contemporánea,
Crítica, Barcelona, 2001.

- 1b. Analitza de manera comparada les balances de pagament [comercial, de capitals i de serveis] de Gran Bretanya i Estats Units.

Cuadro 2.1 La balanza de pagos británica en 1858

Importaciones según el país de origen (%)	Importaciones de mercancías (mill. £)	Exportaciones de mercancías (mill. £)	Exportaciones según el país de destino (%)
EEUU 20,08	Algodón en rama 30.107	Reexportaciones 23.174	India 12,4
India 9,08	Trigo 20.152	Productos manufacturados de algodón 33.422	EEUU 11,3
Francia 8,0	Azúcar sin refinar 12.322	Hilo de algodón 9.579	Australia 8,3
Rusia 7,0	Lana 8.970	Hierro y acero 11.197	Ciudades hanseáticas 8,3
China 4,0	Seda cruda 5.880	Productos manufacturados de lana y estambre 12.742	Otros 59,7
Otros 51,2	Té 5.207	Productos manufacturados de algodón 3.868	
	Madera 8.206	Lino 3.600	
	Planta de lino 3.020	Maquinaria 40.201	
	Otras 70.720	Otras 139.783	
	Total 164.584	Total 139.783	
	Balanza de comercio de mercancías -24.801		
	Oro 22.793	Oro 12.567	
	Plata 6.700	Plata 7.061	
	Balanza de movimientos de metales preciosos -9.685		
	Balanza de ventas de barcos +1,0		
	Balanza de comercio exterior de bienes y servicios +15,2		
	Balanza de seguros, etc. +7,6		
	Balanza de créditos al transporte marítimo +24,2		
	Balanza de fondos de los emigrantes -1,0		
	Balanza de turismo -5,8		
	Balanza de intereses y dividendos +15,9		
	Balanza de inversión exterior -22,4		

Fuentes: Imiah (1958), *Abstract of UK Statistics*.

Cuadro 2.2 La balanza de pagos de Estados Unidos en 1855 (año financiero)

Importaciones según el país de origen (%)	Importaciones de mercancías (mill. \$)	Exportaciones de mercancías (mill. \$)	Exportaciones según el país de destino (%)
Gran Bretaña 41,1	Productos metálicos manufacturados 29	Algodón en rama 88	Gran Bretaña 42
Francia 12,4	Productos manufacturados de lana 28	Productos cárnicos 16	Norteamérica 16
Cuba 7,0	Productos manufacturados y semimanufacturados de algodón 18	Trigo en rama 15	Francia 13
Otros 39,5	Otras 183	Trigo y harina de trigo 12	Otros 17
	Productos manufacturados (acabados totales 129)	Otras (Materias primas totales 109)	
	Total de mercancías 258 (268)*	Total mercancías 193	
		Reexportaciones 26	
	Balanza de comercio de mercancías -39 (-49)*		
	Oro 1	Oro 55	
	Plata 3	Plata 1	
	Balanza de movimientos de metales preciosos +52		
	Balanza de ventas de barcos +3		
	Balanza de transporte +14		
	Balanza de viajes al extranjero -21		
	Balanza de intereses y dividendos -22		
	Balanza de transferencias unilaterales privadas +10		
	Balanza de transferencias unilaterales del Estado -2		
	Balanza de inversión exterior +15		

* Cifra ajustada de North para tener en cuenta la subvaloración. Estas cifras se utilizan para calcular la balanza de inversión exterior. Fuentes: North (1960), *Historical Statistics of the United States: Colonial times to 1970* (U. S. Department of Commerce, 1975).

FOREMAN-PECK, *Historia económica mundial. Relaciones económicas internacionales desde 1850*, Prentice Hall, Madrid, 1995.

1c. Què va decidir el Conferència de Berlín de 1885?

1d. Bibliografia i fonts utilitzades.

2. Deutes i reparacions de guerra després de la I Guerra Mundial.

2a. El Tractat de Versalles i les seves conseqüències (de 10 a 15 línies).

2b. Què pensava Keynes sobre les reparacions exigides a Alemanya? Llegeix el text següent:

J.M. KEYNES, Les conseqüències econòmiques de la pau, 1919.

La capacitat alemanya per pagar reparacions, 1919

És evident que la capacitat de l'Alemanya de preguerra per pagar un tribut anual a l'estranger s'ha vist disminuïda per la pèrdua gairebé total de les seves colònies, de les seves relacions ultramarines, de la seva marina mercant i de les seves propietats a l'estranger; per la cessió del 10 per cent del seu territori i de la seva població; d'un terç del seu carbó i de tres quartes parts del seu mineral de ferro; per la mort de dos milions d'homes en la millor edat de la vida; per la fam del seu poble al llarg de quatre anys; per la carrega d'un gran deute de guerra; per la depreciació de la seva circulació a una setena part del seu valor anterior; per la desagregació dels seus aliats amb els seus territoris; per la revolució al seu interior i el bolxevisme en les seves fronteres, i per tota la ruïna incommensurable d'una guerra esgotadora i una derrota final.

Se suposa que tot això és evident i, tanmateix, la major part dels càlculs d'una gran indemnització per part d'Alemanya depenen del supòsit que esta en situació de dur a terme en l'avenir un comerç molt més actiu del que ha fet en el passat (...).

Anem en els nostres supòsits el més lluny que puguem, sense arribar a l'absurd, i suposem que, al cap d'un cert temps, Alemanya sigui capaç, tot i la reducció dels seus recursos, de les seves instal·lacions, dels seus mitjans i la seva potencia productiva, d'augmentar les exportacions i disminuir les importacions fins al punt de millorar la seva balança comercial en 100 milions de lliures anuals, segons preus de preguerra. Aquest resultat l'hauria d'emprar primer en liquidar la balança comercial adversa, que en els darrers cinc anys anteriors a la guerra era, per terme mitjà, de 74 milions de lliures; però tornem a suposar que, fet això, li resta un saldo comercial favorable de 50 milions de lliures l'any. Doblant-lo per donar cabuda a l'increment dels preus de preguerra, tenim una xifra de 100 milions de lliures. Si tenim en compte els factors polítics, socials i humans, i així mateix els purament econòmics, dubto que es pugui obligar a pagar anualment a Alemanya aquesta quantitat durant un període de trenta anys; però no és absurd assegurar-ho o esperar-ho.

És una xifra que, al 5 per 100 d'interès, i amb un 1 per 100 per a devolució del capital, representa una suma d'un valor actual de 1.700 milions de lliures.

Arribo, doncs, a la conclusió final, tot i admetent qualsevol mitjà de pagament, les riqueses immediatament transferibles, la cessió de propietats i un tribut anual, que 2.000 milions de lliures és la xifra màxima exacta de la capacitat d'Alemanya per pagar. I no crec que, donades les actuals circumstàncies, pugui pagar tant (...).

Els qui creuen que Alemanya pot fer un pagament anual de centenars de milions de lliures esterlines són el qui han de dir en quines mercaderies concretes creuen que es podria fer aquest pagament i en quins mercats es vendran dites mercaderies. Mentre no ho especifiquin i no siguin capaços de donar algun argument tangible en favor de les seves conclusions, no mereixen cap credibilitat (...).

I si hom replica que no hem concedit res al descens del nivell de vida i de benestar a Alemanya, que pot ser imposat raonablement a l'enemic derrotat, encara hi hauria un engany fonamental en la forma del càlcul. Un excedent anual destinat a inversions interiors només pot convertir-se en un excedent assignable a l'exportació a l'estranger mitjançant un canvi radical en la mena de treball que es realitza. Pot tractar-se de treball aplicable i eficaç per als serveis domèstics a Alemanya, i no trobar sortida per al comerç exterior. I tornem al mateix problema que se'ns presentava en examinar el comerç d'exportació: ¿en quin comerç d'exportació trobarà el treball alemany una sortida capaç d'augmentar considerablement? No es pot portar el treball per nous camins sense pèrdues de productivitat i amb una gran despesa en capital. L'excedent anual que el comerç alemany pot produir per a millores importants a l'interior, no és una mesura, ni teòricament ni pràcticament, del tribut anual que pot pagar a l'estranger.

No puc deixar aquest tema com si la manera justa de tractar-la depengués del tot, sigui dels nostres propis compromisos o de fets econòmics. La política de reduir Alemanya a la servitud durant una generació, d'envilir la vida de milions d'éssers humans i de privar tota una nació de la felicitat, seria odiosa i detestable. encara que fos possible, encara que ens enriquís a nosaltres, encara que no sembrés la decadència de tota la vida civilitzada d'Europa. Alguns la prediquen en nom de la justícia. En els grans esdeveniments de la història humana, en el desenvolupament del destí complex de les nacions, la justícia no és tan elemental. I si ho fos, les nacions no estan autoritzades per la religió ni per la moral natural a castigar en els fills dels seus enemics els crims dels seus pares o els seus cabdills.

2c. Analitza el deute interaliat, la inversió exterior i les reserves d'or de després de la Primera Guerra Mundial, fent referència als contrastos entre països.

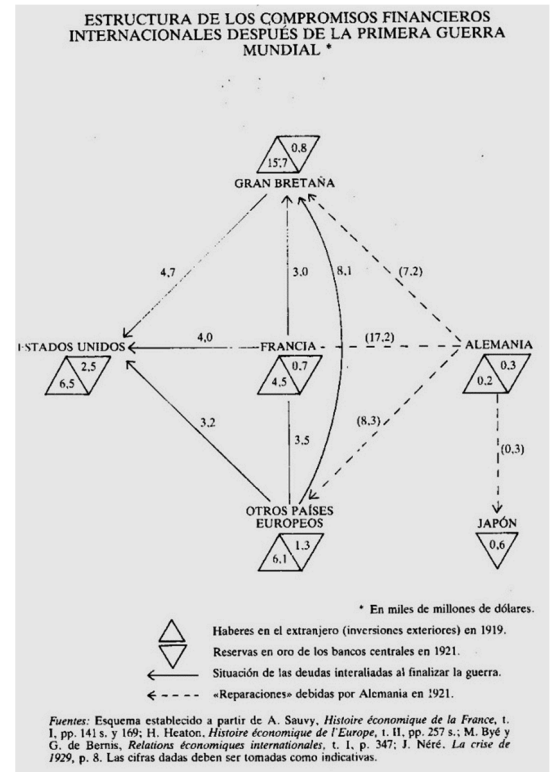
2d. Bibliografia i fonts utilitzades.

3. La hiperinflació alemanya.

3a. Diferencia inflació i hiperinflació.

3b. Contrasta la situació de França amb la d'Alemanya en l'etapa posterior a la I Guerra Mundial.

3c. Bibliografia i fonts utilitzades.

PRÀCTICA 4

7. La crisi dels anys trenta: origen, desenvolupament i respostes.
9. La segona guerra mundial: impacte, reconstrucció i nou ordre mundial.
10. Expansió i crisi de l'economia mundial a la segona meitat del segle XX: creixement econòmic i subdesenvolupament.

1. El crac de 1929.

- 1a.** Causes i conseqüències del crac de 1929 (unes 20 línies).
- 1b.** Compara la política econòmica feta per Estats Units i per Alemanya per tal de resoldre la crisi.
- 1c.** Bibliografia i fonts utilitzades.

2. La conferència de Breton Woods i el Pla Marshall.

- 2a.** Conseqüències de la Conferència de Bretton Woods (1944) (15 línies).
- 2b.** Explica què fou el Pla Marshall i analitza el tipus d'ajut donat.

Pla Marshall, en percentatge sobre el total anual.

ANY	DONATIUS	PRÉSTECES	TOTAL	AIUT MILITAR	TOTAL
1947	15	84	99	1	100
1948	66	28	94	6	100
1949	85	11	96	4	100
1950	81	5	86	14	100
1951	66	2	68	32	100
1952	36	11	47	53	100
TOTAL	58	25	83	17	100
1953	24	4	28	72	100
1954	30	3	33	67	100
1955	32	3	35	65	100
TOTAL	28	3	31	69	100
TOTAL	48	19	67	33	100

Font: elaboració pròpia a partir de Niveau (1968: 345)

R. Aracil i A Segura, *Història Econòmica Mundial i d'Espanya*, Barcelona, 1993.

2c. Bibliografia i fonts utilitzades.

3. L'economia mundial: desenvolupament i subdesenvolupament.

3a. Quin seria l'origen del Tercer Món actual? Tingués en compte que les arrels poden trobar-se en un passat llunyà. Què fou la conferència de Bandung?

3b. Explica les etapes del creixement econòmic segons Rostow en el seu llibre "Les etapes del creixement econòmic" (1960). Què pretenia amb aquest plantejament?

3c. Explica la teoria de la dependència formulada per André Gunder Frank.

3d. Bibliografia i fonts utilitzades.